

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'רכח

ערב שבת קודש
פרשת משפטים
כ"ד בשבט ה'תשע"ח

יוצא לאור עלידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

פקודת יום

בחרו בך!

להקב"ה לא חסרים מלאכים שיוכלו לעופף בכנפיהם,
ללא צורך ב"כרטיס טיסה"... ואף על פי כן בחר הקב"ה
– "ובנו בחרת" – בחור מסויים או אברך מסויים ביחד עם
בני ביתו, בתור "שליח" להביא את דבר ה' למקום פלוני,
בהבטיחו: "יגעת ומצאת!"

...קבל, אפוא, את השליחות, ובוודאי תצליח לקיים את
הציווי "העמידו תלמידים הרבה", "תלמידים" לשון רבים,
ובאופן ד"הרבה", עלידייזה שכל אחד מהתלמידים יהי
בעצמו "משפיע" ויעמיד עוד תלמידים, וגם הם ייקראו
התלמידים שלך!

(משיחת יום שמחת תורה ה'תשכ"ט - תורף מנחם כרך נד עמ' 187)

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש ורה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ד בשבט ה'תשע"ח - א' באדר ה'תשע"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ד בשבט	הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ב-ד.	הל' שבת פרק כח.	מל"ת קנ. קנא.
ש"ק	כ"ה בשבט	פרק ה-ז.	פרק כט.	מל"ת קמא. קמב. קמג.
א'	כ"ו בשבט	פרק ח-י.	פרק ל.	מ"ע קיט.
ב'	כ"ז בשבט	פרק יא. הלכות בכורים.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הל' עירובין.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קלא. קכה.
ג'	כ"ח בשבט	פרק ג-ה.	פרק ב.	מל"ת קמט [קפאח: קמח]. מ"ע קלב.
ד'	כ"ט בשבט	פרק ו-ח.	פרק ג.	מ"ע קלג. קמג. קמד.
ה'	ל' בשבט	פרק ט-יא.	פרק ד.	מ"ע פ. פא.
ו'	א' באדר	פרק יב. הלכות שמיטה ויובל.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ה.	מ"ע פב. קלה. מל"ת רכ. רכא. רכב.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	סוף היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	72 ד'	120 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ד בשבט	5.16	4.29	5.37	6.36	9.10	11.55	12.25	5.21.4	5.46
ש"ק, כ"ה בשבט	5.15	4.28	5.36	6.35	9.10	11.55	12.25	5.22.2	5.47
א', כ"ו בשבט	5.14	4.27	5.36	6.35	9.09	11.55	12.25	5.23.1	5.48
ב', כ"ז בשבט	5.13	4.27	5.35	6.34	9.09	11.55	12.25	5.24.0	5.49
ג', כ"ח בשבט	5.13	4.26	5.34	6.33	9.09	11.55	12.25	5.24.8	5.50
ד', כ"ט בשבט	5.12	4.25	5.33	6.32	9.08	11.55	12.25	5.25.7	5.50
ה', ל' בשבט	5.11	4.24	5.32	6.31	9.08	11.55	12.25	5.26.6	5.51
ו', א' באדר	5.10	4.23	5.31	6.30	9.07	11.55	12.25	5.27.4	5.52

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש
משפטים / שקלים	4:45	5:59	4:59	6:00	4:49	5:59	5:03	6:02
תרומה	4:51	6:04	5:05	6:06	4:56	6:05	5:09	6:07

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי-יצחק שייקביץ, יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליוחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03-9606169 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

7474-ISSN 0793

זקן... זבדיה... ג' פעמים. קדישתתקבל. שיר-של-יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה. אשרי, ובא לציון [הש"ץ לא יסיימו בקול], יהללו. הכנסת ספר-תורה. חליצת התפילין. הנחת תפילין דרבנותם³⁵, קריאת-שמע, פרשיות: 'קדש' והיה כי יביאך, שש זכירות³⁶ וחליצת התפילין. מזמור (כלשהו, כדי לומר הקדיש), חצי קדיש, מוסף³⁷.

אמן על ברכתנו - ראה בארוכה ב'התקשרות' גיליונות: שלח עמ' 17, תמוז עמ' 17, ורתמט עמ' 19 הע' 47.
 35 יש לדון אם הנחת תפילין דר"ת 'כסדר' קודם מוסף, כנדרש ע"פ הסוד (ע' כף-החיים ס' כה ס"ק צד ואילך). דוחה תפילה בציבור למאחר או למתפלל במניין בנוסח אחר, אף שבאות חיים ושלום' (להרה"צ וכו' ממונקאטש, ס' כה ס"ק ב) ובלקט-הקמח החדש (שם ס"ק קז) שללו הנהגה זו.

באם לא הניחו תפילין דר"ת קודם מוסף - מפני שכחה או סיבה אחרת - ניחם אחר מוסף (משמרת-שלום ס' ל ס"ק ג, הובא בהוספות לשו"ע אדמוה"ז ח"ג עמ' 1310 הערה 7).

36 בהיום-יום (י"ט מנ"א) ובספר-המנהגים (עמ' 5) נזכרו "הזכירות שנדפסו בסידור" בין הדברים הנאמרים בתפילין דר"ת, כשמניחין ארבע זוגות תפילין; ובהערות וצינונים לסידור עם דא"ח (שהרבי עבר עליהן והסכים לפירסומן) עמ' 718, נדפסה ההוראה גם כשמניחים רק שני זוגות תפילין. ולא מסתבר שה'זכירות' שהן בגדר 'מצווה' ולא 'תורה' [וגם אומרים בהם חצאי פסוקים עם שמות השם כבתפלה, ראה התקשרות גליון רעה עמ' 17. ובפרט שהכוונה בהן לתוכן הפסוקים ולא ללשונם, אג"ק כרך יב ס"ע ג] ייכללו בהוראה (היום-יום א טבת, ספר-המנהגים עמ' 36) "השיעורים לומדים אחר סיום כל התפילה" וייאמרו ללא תפילין כבשבת וי"ט.

37 בפרמ"ג (ס' לד, משבצות סוף ס"ק ב) כתב שאין לקפל התפילין בשעת חזרת הש"ץ (כיוון שלמעשה אין מאזינים לש"ץ אז - ראה בשו"ע אדמוה"ז ס' קכד ס"ו וס"י). וא"כ - כש"כ בשעת קדיש (שאו אסור מדינא אפילו להרהר בד"ת, פר"ח סו"ס סח)

אמירת ההלל כסדר התפילה חשובה יותר מאמירתו בציבור³⁸.

יום שישי

א' באדר, ב' דראש-חודש

מנהגי ראש-חודש כדאמול. גם בליל ב' בערבית דראש-חודש, השוכח 'יעלה ויבוא' אינו חוזר.

בקשר למצוות ומבצעי חג הפורים, כתב הרבי: "אשר כל זה דורש זמן והכנה ופעולה - על-ידי פנים מתחיל מראש החודש"³⁹ וכן "כבכל דבר חשוב - צריכה להיות הכנה מבעוד מועד, על-ידי פנים מראש החודש"⁴⁰.

וקדושה (ראה שו"ע אדמוה"ז ס' נו ס"ז).

שכח לחלוף התפילין והחל להתפלל בהן מוסף, כ' במשנה ברורה (ס' כה ס"ק סא) שלא יחלצן באמצע שמו"ע, כיוון שהחליצה אינה אלא מנהג. ובכף-החיים (שם ס"ק צח) מזכיר רק שיצא בדיעבד. שמע קדושת 'כתר' מהש"ץ ועודנו בתפילת שחרית - יכסה התפילין-ש'ראש ויענה ('מאסף לכל המחנות' ס' כה סוף ס"ק קלו, ובלקט-הקמח החדש שם ס"ק קה, ואין נוהגין כפר"ח ס' תג שכתב לחלצן או להזיז תש"ר ממקומן ולחצוץ בין ידו לתש"י).

38 בשנים הראשונות סיפר הרה"ח ר"ל שיחי' גרונור בשם הרבי בשם אדמו"ר מהורי"צ בשם אדמו"ר מהורש"ב, שאין לומר הלל שלא כסדר התפילה, כי אח"כ כשיתפלל שמו"ע ללא הלל, יהא זה כמו 'אין אלטן געבאקענעם בולקע" [חלה ישנה שנאפתה מומן]. וראה כף-החיים ס' תכב ס"ק לח, והמובא ב'התקשרות' גיליון תלב בלוח השבוע הערה 1.

39 לקוטי-שיחות כרך יא עמ' 340.

40 ממכתב (כלליפריטי) אדר"ח אדר תשמ"ב.

מחצית השקל פועלת על העבר, ההווה והעתיד

מצוות מחצית השקל רומזת על העתיד – פורים, אך השתייכה גם להווה – לצורך הקרבנות שיירכשו מ'תרומה חדשה', ואף לעבר – כפרה על החטאים שהחלו בחטא העגל • כאשר אדם נותן צדקה, הוא מצהיר שגם עסקיו בענייני העולם הזה, כדוגמת ממון, תכליתם לשם שמים • כשיהודי פועל למעלה מכוחותיו, נפתחים לו צינורות חדשים • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

השקל (פ' שקלים) – "הקדים שקליהם לשקליו".
והנה, הקריאה בתורה דפרשת שקלים באה במקום נתינת מחצית השקל בזמן שבית המקדש היה קיים. ועל-דרך מארז"ל "כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה".
ועל-פי'זה מובן שקריאת פ' שקלים התחילה כבר בהתחלת גלות בבל (כאשר נתבטלה המצוה דנתינת מחצית השקל), בזמנו של נבוכדנצר – קודם הנס דפורים שהי' בזמנו של אחשורוש, ובזמנו גופא – לאחרי שעברו כמה שנים עד למאורע דגזירת המן וביטולה – הנס דפורים.
ומאחר שקריאת פ' שקלים (בסמיכות לחודש אדר) הייתה גם קודם נס פורים – אינו מובן: מהו הקשר דפ' שקלים לחודש אדר?
ואף-על-פי שמצינו כמה ענינים שנקראים על-שם העתיד, וכמו-כן אפשרל ומר בנוגע לענינו, שהשייכות דפ' שקלים לחודש אדר (קודם הנס דפורים) היא על-שם העתיד, ובלשון חז"ל שהקב"ה הקדים רפואה למכה – הרי מובן שיומתק יותר

א. ביאור השייכות דפ' שקלים לחודש אדר: תוכנו של חודש אדר הוא – חג הפורים. וכמבואר בירושלמי שכל החודש כשר לקריאת המגילה, שנאמר "והחודש אשר נהפך גו'", היינו, שכללות הענין דפורים שייך לכל חודש אדר. והנה, ידוע מארז"ל "גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהם לשקליו כו'", זאת אומרת, שכללות הענין דביטול גזירת המן, ובאופן השקל (שזהו התוכן דפ' שקלים) – "הקדים שקליהם לשקליו".
[ובפרט על פי המבואר בספרים שהמספר דמחצית השקל שנתנו בנ"י בפעם הראשונה מתאים למספר ד"עשרת אלפים ככר כסף" שרצה המן "לשקול אל גנזי המלך ביהודים גו'"].
על פי זה מובן בפשטות הקשר והשייכות דפ' שקלים לחודש אדר – כי ככלות הנס דפורים (תוכנו של חודש אדר) נפעל על-ידי מצוות מחצית

(1 מגילה יג, סע"ב.

כנסת³⁰ להתועדות³¹, להגיד דברי תורה, לומר "לחיים", "לחיים ולברכה", לברך איש את רעהו בכל הברכות הטובות ולקבל ביחד החלטות טובות בענייני תורה ומצוות, ומתוך שמחה וטוב לב, התועדות של שמחה, וכפסק דין הרמ"א³² "וטוב לב משתה תמיד". וכדאי לקשר את התועדות ואת שיעורי התורה ברבים (בימות החול) גם עם נתינת הצדקה, שיש בה סגולה מיוחדת, ש"גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה"³³.
שחרית: "יעלה ויבוא". חצי הלל³⁴. "ואברהם

(30 בלוח 'היום יום' ל' ניסן איתא, שהתועדות דראש חודש צריכות להתקיים בבית הכנסת.
(31 לדינא נפסק שאסור להתענות בראש-חודש (שו"ע ר"ס תיח) אבל אין חיוב לאכול פת דווקא (שו"ע אדמו"ר ס' קפח ס"י).
סעודת ראש חודש: ראה 'דיני ומנהגי ראש חודש – חב"ד' פ"ה, שמקורה מקרא מלא (שמואל א כה, יח. רש"י ורד"ק שם) ובשו"ע ניתן לה סימן מיוחד – סי' תיט, בו נפסק שמצווה להרבות בה, וטעמיה: א) מפני כבוד היום, שהוא כפרה לישראל. ב) כדי שנוכח תפילת המוספין ושהיום אסור בעשיית מלאכה לנשים, והוא יום טוב אף לאנשים. ג) זכר לסעודה שעשו לעדי הלבנה בזמן שהיו מקדשין על-פי הראייה (ארחות-חיים הל' ראש חודש בתחלתו. כ"ל-בו וסמ"ג). ומהאחרונים שם: טוב להדר לאכול פת (ראה שה"ש תרצ"ו עמ' 148), ושסעודה זו היא ביום ולא בלילה.
בטור שם הביא מפסיקתא דרב כהנא שגם על סעודת ראש-חודש אמרו ש"כל מוונותיו של אדם קצובין לו מראש-השנה... חוץ ממה שמוציא בשבתות וימים טובים וראשי-חדשים... אם מוסיף, מוסיפין לו", והובא בט"ו. ובבית-יוסף פירש, שמה שלא נזכר 'ראש חודש' במימרא זו [שהובאה להלכה גם בשו"ע אדמו"ר ס' רמב"ס ג' והל' תלמוד-תורה פ"א ה"ז] בגמרא, יש לומר שבכלל יום טוב הוא.
(32 בהג"ה שבסוף השו"ע אורח-חיים.
(33 כל הענין – מספר-השיחות ה'תש"נ ח"ב עמ' 539. ולהעיר מהמובא בס' 'דיני ומנהגי ר"ח – חב"ד' ס"ע עז, שמנהג ישראל להרבות בנתינת צדקה בראש-חודש.
(34 ההוראה בסידור אדמו"ר היא: "ובימים שאין גומרים את ההלל, יש לנהוג שהש"ץ לבדו יברך בתחילה ובסוף, והקהל יענו אמן ויצאו בברכתו". הנהיגים כן, צריכים לוודא מראש שהש"ץ יאמר בקול את כל ברכת "הללוך" ולא רק את סיומה "ברוך... בתשבחות" (ע"פ הרי"ף [ברכות פ"ג, בדפי הרי"ף לד.א. וראה בשו"ת מנחת שלמה ח"א סי' כ] שאין יוצאים י"ח בשמיעת חצי ברכה – הגר"נ גולדברג שליט"א בשם הגאון רבי יעקב קלעמעס ז"ל, אב"ד מוסקבה, שכ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע כתב עליו "שנים רבות עבדנו שם שכם אחד בעבודת הכלל" אג"ק ח"ט עמ' רלד, ראה גם בערכו במפתחות האג"ק ובמפתחות ס' 'תולדות חב"ד ברוסיה הסובייטית'.
אולם מאז שהזכיר הרבי (שיחות-קודש תשמ"א ח"ד עמ' 322 סל"ז) את "מנהג חסידים, אז מ'כאפט אריין אויך די ברכה בחשאי", רבו הנהיגים כן, לברך לפני הש"ץ, אף לברך ולסיים עמו, ולא לענות

הזולת, החל מבני-ביתו – הבעל יוסיף לשמח את אשתו, והורים יוסיפו לשמח את ילדיהם בעניינים המשמחים אותם, כפסק-דין השולחן-ערוך²⁴ [הקטנים – במגדנות, הנשים – בבגדים ותכשיטים, והאנשים – ביין] וכן להוסיף לשמח את הזולת שבסביבתו.
כמה דרגות בשמחה:
א) עבדו את ה' בשמחה: שמחה זו היא מכוסה בעבודה וטפלה אליה. שהרי העיקר הוא העבודה, אלא שהעבודה צריכה להיות בשמחה.
ב) מועדים לשמחה: ביום-טוב השמחה גלויה, והשמחה עצמה היא מצווה ודבר עיקרי. אבל מכל-מקום השמחה היא שמחת החג – בעניין של מצווה²⁵.
ג) משנכנס אדר מרבים בשמחה: שמחה זו אינה מסובבת בסיבת איזה דבר-מצווה, כי אם מרבים בשמחה, איזה שמחה שתהיה, גם שמחה בענייני הרשות²⁶, כי העיקר היא השמחה.
ד) שמחת פורים: "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע". אינו מרגיש כלל לא רק את סיבת השמחה כי אם גם [את] השמחה עצמה. הוא שקוע כל כך בשמחה עד שאינו מרגישה כלל²⁷.
ערבית: "יעלה ויבוא" (אין מפסיקים לפני שמונה-עשרה להכריז זאת לצבור).
התועדות: רגילים היו אנ"ש להתועד פעמיים בשנה, ב' ובי"ט בכסלו. ומאז שנוסדה ישיבת תומכי-תמימים, היתה הוראת אדמו"ר מהורש"ב נ"ע לסדר בכל ראש-חודש התועדות עם התלמידים, ומזמן לזמן נתפשט הסדר גם במקומות אחרים²⁸.
דבר נכון ביותר, שבכל ראש-חודש²⁹ יתאספו יהודים בכל מקום ומקום, בכל קהילה ובית-

(24 בעניין שמחת יום-טוב, שו"ע או"ח סי' תקכ"ט, בשו"ע אדמו"ר הזקן ס"ז.
(25 ראה ספר-המנהגים עמ' 38, וש"נ.
(26 נמוקי או"ח סי' תרכ"ו בסופו, לקוטי-שיחות כרך ט"ז עמ' 345.
(27 כל העניין – לקוטי-שיחות כרך ד' עמ' 1274.
(28 אג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח עמ' שכד, עיי"ש.
(29 ראה גם תורת מנחם כרך ח, עמ' 178.

באם נאמר שישנו גם קשר ושייכות בהוה (ולא רק שענין זה הוא על שם העתיד בלבד).

והביאור בזה:

איתא במשנה² "באחד באדר משמיעין על השקלים".

זאת אומרת: בא' בניסן צריך להקריב את הקרבנות מתרומה החדשה, "דאמר קרא זאת עולת חודש בחדשו, אמרה תורה חדש והבא קרבן

פועל בהוה ("באחד באדר משמיעין על השקלים" כדי שהקרבנות תהי' מתרומה חדשה), ולא זו בלבד שהעניין ד"שקלים" פועל גם בעתיד (ביטול גזירת המן – "הקדים שקליהם לשקליו") – אלא יתירה מזו: הענין ד"שקלים" פועל גם לשנות ולתקן את עניני העבר.

והביאור בזה:

בנוגע לנתינת מחצית השקל נאמר "לכפר על

על-ידי "זה יתנו" מהפכים את הענין ד"כי זה משה האיש לא ידענו גו" (שבזה התחיל חטא העגל), באופן דאתהפכא חשוכא לנהורא

מתרומה חדשה³, "וגמרי שנה שנה מניסן, דכתבי ראשון הוא לכם לחדשי השנה"⁴, ומזה למדים שמה שכתוב "זאת עולת חודש בחדשו לחדשי השנה" קאי על חודש ניסן.

ולכן, שלוש יום לפני זה – באחד באדר – "משמיעין על השקלים", כדי שבני ישראל יספיקו להביא את שקליהם, ועל-ידי-זה יוכלו להקריב את הקרבנות החל מא' בניסן מתרומה החדשה.

ועל-פי-זה מובן שהקשר והשייכות דפ' שקלים לחודש אדר קודם הזמן דנס פורים היא – לא רק על שם העתיד ("הקדים שקליהם לשקליו"), אלא גם מצד ההווה, כדי שיוכלו להקריב קרבנות מתרומה החדשה.

ויתירה מזו: קיום מצוות נתינת מחצית השקל בפעם הראשונה הי' קשור עם קרבנות ציבור, כמרז"ל (הובא בפרש"5) "ג' תרומות נכתב כאן . . והשנית . . לקנות מהן קרבנות ציבור של כל שנה ושנה". ומזה מובן שהקשר דפ' שקלים לחודש אדר הוא – מאז שנצטוו בני-ישראל בפעם הראשונה.

ג. והנה, לא זו בלבד שכללות הענין דפ' שקלים

נפשותים⁶, היינו, שעל-ידי נתינת מחצית השקל נפעל ענין הכפרה. ועד שמבואר בירושלמי⁶ שמה שכתוב "כל העובר על הפקודים" קאי על אלו שחטאו בעגל, ונתינת מחצית השקל באה לכפר על חטא העגל. ולכן נאמר "זה יתנו" – כדי לבטל לו את החטא העגל שהתחיל באמירת "כי זה משה האיר גו" לא ידענו מה הי' לו". זאת אומרת, שעל-ידי "זה יתנו" מהפכים את הענין ד"כי זה משה האיש לא ידענו גו" (שבזה התחיל חטא העגל), באופן דאתהפכא חשוכא לנהורא.

ועפ"ז מובן שכללות ענין ה"שקלים" פועל גם בנוגע לשינוי ותיקון עניני העבר – ענין הכפרה, ועד לכפרה על חטא העגל, שזהו השורש דכל החטאים.

דהנה, ידוע מארז"ל שבשעת מתן-תורה פסקה זוהמתן, ועל-ידי חטא העגל חזרה כו' [אבל אף-על-פי-כן, מובן בפשטות שהזוהמה שחזרה על-ידי חטא העגל אינה בדוגמת הזוהמה שהיתה קודם מתן-תורה חסיושלום – כי בוודאי ישנו חילוק עצום בין בני ישראל לאומות העולם בענין זה (גם בנוגע להלכה⁷) כמדובר כמה פעמים בארוכה], זאת אומרת, שלולי חטא העגל לא הייתה אפשרות לכללות ענין החטאים, ושורש החטאים הוא מחטא

(2) ריש שקלים.

(3) מגילה כט, ב.

(4) ר"ה ז, א.

(5) תשא ל, טו.

(6) שקלים פ"ב ה"ג.

(7) ראה שבת פו, ב.

התוועדות בבית-הכנסת¹¹.

"משנכנס אדר מרבין בשמחה"¹² – כולל גם שבת מברכים אדר, שבו מתחילה כבר ה'כניסה' לחודש אדר, ועד להמשכת הברכה בכל החודש¹³.

יום ראשון

כ"ו בשבט

פרשיות מלאכת המשכן:

"מכיוון¹⁴ שנכנסים לשבוע דפרשת תרומה (החל מהקריאה במנחת שבת), ולאחרי-זה פרשת תצווה¹⁵, שבפרשיות אל¹⁶ נתבארו כל פרטי הציוויים דמעשה המשכן, כלי המשכן, בגדי כהונה וכו' – כדאי ונכון ביותר, שנוסף על לימוד חלק הפרשה בכל יום (עם פירוש רש"י) בשיעורי חת"ת, יוסיפו וילמדו גם מפירושי חז"ל בתורה שבעל-פה¹⁷ (על-כל-פנים מאמר ופירוש אחד על פסוק אחד), כפי שנלקטו כבר בספרים¹⁸ (ואין צורך לחפש בספרים), "כשולחן הערוך ומוכן

(11) היום-יום, ל' ניסן.

(12) תענית כט, א.

(13) ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 303 הערה 112. ספר-השיחות תש"ב ח"א עמ' 309 סוף סעיף י'. וראה להלן בפנים הלוח בראש-חודש בקשר לסוג השמחה.

(14) ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 252 וכן ההערות הבאות (שיניתנו במרכאות). וראה הערה 86 שם.

(15) "וכן בהתחלת פרשת תשא – הציווי דעשיית כיוור וכו', ומעשה הקטורת".

(16) "משא"כ בפרשיות ויקהל-פקודי – שחזור ונשנה בנוגע להעשייה בפועל".

(17) "נוסף על פירוש רש"י, פשוטו של מקרא – גם הלימוד על-דרך הדרש וכו'".

(18) "כמו 'תורה ממימה', 'תורה שלימה' וכיוצא בהם".

[ברור מכל השיחה שהכוונה רק לנושאים הללו (ורק באותם ימים שהם מופיעים בשיעורי חת"ת), ולא לשאר העניינים שבפרשיות אלו.

וצ"ע אם נכללים בזה גם המאמרים שאינם דנים בעשיית המשכן אלא בפעולתו (הקרבנות קרבנות, קטורת וכו'), עיין בגמ' שבת עד, ב "ונקט אופה" ובפירש"י שם, דמשמע לכאורה שמה שקשור בפעולת המשכן, כמו אפיית לחם הפנים, אינו נכלל ב"ט מלאכות שבת הנלמדות מ'מלאכת המשכן'. מאידך, נאמר לגבי מלאכת הוצאה במשנה (צו, סע"א): "שכן היתה עבודת הלויים", בהובלת הקרשים. ואולי גם זה נכלל בבנייה. דיון בנושא מופיע בפתחת ס' אגלי טל, וע"ע].

לאכול לפני האדם¹⁹.

ומה טוב – לתרגם (על-כל-פנים חלק מפירושים אלו) גם בלשון עם ועם, כדי שיהיה "כשולחן הערוך לפני האדם" – גם עבור אלו שלעת-עתה אינם יודעים ללמוד אלא בלשון עם ועם²⁰.

ומהמעלות שבזה: א) 'לחיות עם הזמן' – להוסיף חיות בלימוד פרשת השבוע.

ב) ועוד ועיקר – שההוספה בלימוד ענייני המשכן ומקדש ממחרת ומזרות עוד יותר את בניין בית-המקדש השלישי – לא רק "אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבניין הבית"²¹, אלא בניין הבית בפועל ממש.

יום חמישי

ל' בשבט²², א' דראש-חודש

[מנהגי ראש-חודש פורטו לאחרונה ב'התקשרות', בגיליונות תת"ק, תתק"ה, תתק"ט].

מרבין בשמחה²³

הכלל בכל עניני טוב וקדושה הוא, ש"כל המקדים – הרי זה משובח" ו"כל המרבה – הרי זה משובח". ויותר מזה – בנוגע לענייני שמחה, ה"פורצת גדר", ועוד יותר – בחודש אדר, ועוד יותר – באופן שבכל יום מתווסף בשמחה על הימים שקדמו לו.

ובפשטות: שכל יהודי יוסיף בחודש אדר בכל עניני שמחה, הן בנוגע אליו בעצמו, והן בנוגע לשמח את הזולת, ולכל לראש – הוספה ב"פיקודי ה' ישרים, משמחי לב", לימוד התורה וקיום המצוות בהידור.

וכן שיוסיפו בשמחה גם בפשטות ובעניינים גשמיים: הן בנוגע לשמח את עצמו, והן את

(19) רש"י ר"פ משפטים.

(20) ולפ"ז באה"ק יש למצוא דרך להגישם בצורה קלה ומתאימה להמון עם.

(21) מדרש-תנחומא א' צו אות יד [ובענין פרשיות אלו במיוחד, ציינו למאור ושמר ר"פ פקודי].

(22) מתוך לוח 'דבר בעתו': הנפטר ביום ל' באדר א' בשנה מעוברת – היארציית שלו בשנה פשוטה (כמו השנה) היום, ל' בשבט – אדר"ח אדר. הנפטר היום – היארציית שלו בשנה מעוברת ביום ל' בשבט, ולא ביום ל' באדר א'.

(23) תקציר מההוראה בנדון בשיחת ש"פ תרומה תשנ"ב, 'התוועדות' ח"ב עמ' 297 (המקור באידיש – מוגה).

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת פרשת משפטים - פרשת שקלים

כ"ה בשבט, מברכים החודש אדר

השכם בבוקר² - אמירת תהילים בציבור³.
אחר-כך לומדים בציבור במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך התפילה⁴.
רצוי לגלול את ספר-התורה השני לפרשת שקלים לפני תפילת שחרית, כדי למנוע 'טירחא דציבורא'⁵.

פותחים את הארון, ומוציאים שני ספרי-תורה. לאחר שמגיעים לבימה, ניתן למסור גם לקטן להחזיק ספר⁶.

קריאת התורה⁷: בספר הראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע - משפטים, לאחר-מכן מניחים את הספר השני על הבימה (ונשאר

(1) מנהגי קריאת התורה (שהופיעו במשך השנים כשהם משולבים בתוך מנהגי שבת זו) - הופיעו לאחרונה בגיליון תשס"א.
(2) בשיחת ש"פ קורח, מברכים-החודש תמוז ה'תשמ"א סי"א (שיחות-קדש תשמ"א ח"ג עמ' 760), מזכיר הרבי 'טענות' שיש לאנשים שונים אודות תקנות כ"ק אדמו"ר מהור"צ בקשר לשבת מברכים: "לשם מה עליו למעט משנתו, ולהתעורר שעה או שעה וחצי (=משך זמן אמירת התהילים שלו) מוקדם יותר [מבכל שבת]?"
(3) הפסוקים הנדפסים לאומרים לפני ואחרי התהילים, אין מנהגו לאומרים, ובפרט לפני התהילים שלאחרי התפילה (ראה מענה הרבי בנדון ומשמעותו, 'התקשרות' גיליון תפד עמ' 17). לגבי ה'יהי רצון', הרבי לא נהג לאומרו אחר כל ספר (גם כשאמרו קדיש בינתיים), אך אמרו על כל הספרים בפעם אחת, בסוף התהילים (כ"ה גם ביומן תש"כ של הרה"ח ר' צבי הירש גאנזבורג, שבס' 'דיוקנו של חסיד' תשס"ח, עמ' קמט. וראה מה שהציע הרבי לחולה, שיאמר "את כל התהילים... בלי הפסק, היינו גם בלא אמירת 'יהי רצון' כ"א אחרי כל הספרים" - אג"ק ח"ה עמ' קפא).

(4) ספר-המנהגים עמ' 30.
(5) לוח דבר-בעתו.
(6) משתפים בזה צעירים מתאימים באופן מכוון כדי לקרוב לתורה, ראה שערי אפרים שער י"ט ובפתיחי שערים שם.
(7) ע"פ לוח כולל-חב"ד.

על הבימה עד הקריאה בו)⁸ ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטר פרשת 'שקלים' - מתחילת פרשת כ"ת-ישא עד 'לכפר על נפשותיכם' (שמות ל, י"א-טז). הגבהה וגלילה.

אם יש רק ספר-תורה אחד, אזי לאחר חצי קדיש אין מגביהים אלא גוללים לפרשת שקלים. ומגביהים וגוללים רק לאחר גמר כל הקריאות, דהיינו לאחר מפטר.

קריאת התורה: בפסוק (כג, ד) "שור אֶבְיָךָ", יש להשמיע ברור את ניקוד ה'חִירִיק' שתחת ה'ו"ד (שלא כמו להלן בפסוק כב: "ואיבתי את אֶבְיָךָ" וכן בפסוק כז: "ונתתי את כל אֶבְיָךָ").

הפטרה: "ויכרות יהודע... לכוהנים יהיו" (מלכים"ב י"א, י"ז, י"ז).

אם קרא את הפטרת השבוע או כל הפטרה אחרת, קורא אחריה הפטרת פרשת שקלים 'ויכרות יהודע', ואם נזכר אחר הברכות - קורא אותה בלא ברכה⁹.

המולד: יום חמישי אחר הצהריים, בשעה 3:09 ו-3 חלקים.

מברכים החודש: ראש חודש אדר, ביום החמישי וביום השישי.

אין אומרים 'אב הרחמים'¹⁰.

(8) רמ"א ס"ו ס"ו קמו. שערי אפרים שער י"ב. י"א בשם הרב מאיר של הארליג, שהרבי הקפיד להניח את הס' השני מימין הראשון דווקא (ודלא כמ"ש בס' פסקי תשובות סי' קמו ס"ק י, משו"ת משנה הלכות ח"ג סי' כב, להניח משמאל הראשון כדי שיהא קרוב יותר לבעל קורא, שלא יהיה אח"כ כמעביר על המצוות).
(9) לוח כולל-חב"ד, ש"פ נח.
(10) לוח כולל-חב"ד, אעפ"י שלגבי ד' פרשיות לא הזכיר אדמוה"ז בשולחנו ובסידורו שאין אומרים בתן 'אב הרחמים', ואדרבה - מפורש בלוח 'היום-יום' לש"פ זכור ופרה שאומרים 'אב הרחמים', וראה קצות-השולחן סי' פג בבדי-השולחן סוף ס"ק יג (הדעות בזה הובאו במשנ"ב סו"ס תרפ"ה), מ"מ בשבת זו (וכן בפרשת החודש) שהיא שבת מברכים (או ר"ח) אין אומרים אב הרחמים, כמובן.

העגל. וזהו מה שכתוב "וביום פקדי ופקדתי", "אין פורענות כו' שאין בה קצת מפרעון עון העגל"⁸, מאחר שחטא העגל הוא השורש דכל החטאים. ומזה מובן שהפעולה ד"לכפר על נפשותיכם" שעל-ידי מחצית השקל (הכפרה על חטא העגל), היינו, שעל-ידי נתינת מחצית השקל מתקנים את עניני העבר כו', ועד ששוללים ומבטלים לגמרי את כללות האפשרות לענין של חטא.

ומקדש להקב"ה, באופן ד"ושכנתי בתוכם", זאת אומרת: לא זו בלבד שאין לו שייכות עם ענינים בלתי רצויים (כי בהיותו יהודי אינו חשוד על זה), אלא כל עניניו הם עניני קדושה - אפילו לא עניני הרשות (סתם). וכמבואר בתניא (פ"ז) שאכילה סתם אינה כדבעי, כי כל עניני האדם צריכים להיות עניני קדושה - "לשם שמים". וענין זה מתבטא בנתינת מחצית השקל - "זה

יהודי צריך אמנם לעסוק בעניני העולם לצורך פרנסתו, כדי שיוכל

לפרנס את בני ביתו אבל כדי שיהיה מודגש שענינים אלו הם עניני

קדושה, העצה לזה - נתינת "מחצית השקל תרומה לה"

יתנו גו' מחצית השקל תרומה לה" - כללות ענין הצדקה, ש"נותן חיי נפשו לה":

יהודי צריך אמנם לעסוק בעניני העולם לצורך פרנסתו, כדי שיוכל לפרנס את בני ביתו - בני חיי ומזוני רויחי. אבל כדי שיהי' מודגש שענינים אלו הם עניני קדושה (ולא דברי הרשות בלבד), העצה לזה - נתינת "מחצית השקל תרומה לה", היינו, שמחצית ממנו נותן "תרומה לה" (עניני צדקה), שבוה מודגש שעסקו בעניני העולם הוא ענין של קדושה.

וההדגשה בזה היא "זה יתנו" - "כל הנותן בעין יפה נותן", היינו, שאינו עושה זאת מתוך הכרח חסו'שלו, מאחר שאין לו ברירה וכו', אלא אדרבה: "בעין יפה נותן", מאחר שכל עסקו בעניני העולם הוא באופן של קדושה - כדי שיוכל לתת "מחצית השקל גו' תרומה לה".

ד. והנה, כשם שנתבאר לעיל שכללות הענין דמחצית השקל פועל בכל המצבים דעבר הווה ועתיד, כמו כן מובן בנוגע לענין דמחצית השקל בנוגע לעבודת האדם:

לכל לראש - בהווה:

נתבאר לעיל (סעיף ג') שאחד הענינים דמחצית השקל הי' - "לקנות מהן קרבנות ציבור של כל שנה ושנה". והנה, כשם שבמשכן ובבית-המקדש

ועל-פי כל האמור לעיל מובן, שכללות הענין ד"שקלים" שייך לכל המצבים דעבר הווה ועתיד: ביטול גזירת המן - על-שם העתיד, "משמיעין על השקלים" כדי להקריב קרבנות ציבור מתרומה חדשה - בהווה, ו"לכפר על נפשותיכם" - תיקון עניני העבר.

ד. ההוראה מזה בעבודת האדם:

כללות הענין דמחצית השקל בזמן הזה - קאי על מצוות הצדקה⁹. ומאחר שנתנית מחצית השקל קשורה עם בית-המקדש - מובן, שבזמן הזה מתבטא ענין זה בנתינת צדקה עבור בתי כנסיות ובתי מדרשות, וכיוצא בזה.

והנה, גודל העילוי שמצות צדקה, מובן על-פי המבואר בתניא¹⁰ ש"הואיל ובמעוה אלו הי' יכול לקנות חיי נפשו, הרי נותן חיי נפשו לה" - בדוגמת הענין דמחצית השקל - "תרומה לה".

ועל זה נאמר "זה יתנו" - היינו, שנתנית הצדקה צריכה להיות באופן ד"כל הנותן בעין יפה נותן" - בתכלית השלימות.

והענין בזה:

עבודה האדם היא - לעשות מכל עניניו משכן

(8) תשא לב, לד ובפרש"י.

(9) ראה שע"ת לשו"ע או"ח סתרצ"ד.

(10) פרק ל"ז.

הייתה עבודת הקרבנות העבודה העיקרית, כמו כן מובן בנוגע לעבודת כאו"א – עליהם נאמר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד" – שעבודת הקרבנות קאי על כללות עבודת האדם לקונו.

ונוסף לזה: בין ג' התרומות הנ"ל היתה "תרומת האדנים", "שנותנו כל אחד ואחד מחצית השקל, ועלה למאת הככר. . ומהם נעשו האדנים, שנאמר

(כי עדיין לא הגיעו אותם ימים "אשר תאמר אין לי חפץ בהם"), ויתירה מזו: הוספת אופן חדש בעבודתו – "חדש והבא מתרומה חדשה".

ו. על דרך זה מובן בנוגע לתיקון ושלימות כל עניני העבודה שהיו בעבר:

גם כאשר עבודתו היתה בשלימות, הנה בעשותו חשבון צדק בנפשו, "כאפט ער זיך"

גם כאשר עבודתו בשלימות, בעשותו חשבון צדק "כאפט ער זיך" שעבודתו היתה יכולה להיות באופן נעלה יותר – כל עניני טוב וקדושה הם אינן סופיים, מאחר שהם קשורים עם הקב"ה שהוא אין סוף

ויהי מאת ככל הכסף וגו'". והרי האדנים הם היסוד של כל המשכן – כי המשכן נעשה מקרשים, כמו שכתוב "ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים", וקרשי המשכן היו נתונים בתוך האדנים, היינו, שהאדנים מהווים את היסוד והבסיס של כללות המשכן. ומזה מובן בנוגע לעבודת האדם – שמחצית השקל הוא היסוד דכללות עבודת האדם.

ועל־פי־זה מובן שהעניין דמחצית השקל קשור עם כללות עבודת האדם בהווה – כי כללות עבודת האדם נכללת בעבודת הקרבנות, ו"באחד באדר משמיעין על השקלים" כדי שיוכלו להקריב קרבנות מתרומה חדשה, היינו, שעבודתו צריכה להיות באופן של חידוש – "חדש והבא מתרומה חדשה".

[ועד שעבודתו היא באופן דאתהפכא חשוכא לנהורא – בדוגמת הענין דחג הפורים, שזהו תוכנו של חודש אדר – "החודש אשר נהפך גו'", ובאופן ד"שליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", כדלקמן].

וזוהי כללות ההוראה שלמדים מקריאת פ' שקלים (סמוך לר"ח אדר) – בצייבור ובפרהסיא, ובכרכה לפני' ואחר' – שכאשר מגיע "אחד באדר", אומרים לו ליהודי שהיות שניתן לו יום נוסף, הרי זה גופא מוכיח שצריך להוסיף בעבודתו

שעבודתו היתה יכולה להיות באופן נעלה יותר – ביודעו שכל עניני טוב וקדושה הם אינן סופיים, מאחר שהם קשורים עם הקב"ה שהוא אין סוף ובלי גבול.

ואפילו כאשר ניצל את כל הכוחות שניתנו לו, "כדבעי לי' למיעבד" – הרי ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שכאשר יהודי מחליט באמיתיות ובתוקף המתאים לעשות ענין שלמעלה מכוחותיו (היינו, שמצד כוחותיו, גם כפי שהם בשרשם בכל סדר ההשתלשלות, אינו מסוגל לעשות עניין זה) – הן בנוגע לעניין הצדקה, והן בנוגע לעבודה דהפצת המעיינות חוצה, ולדוגמא – הדפסת כתבי רבותינו נשיאינו (שבנוגע לעניין זה נאמר פתגם הנ"ל), וכיוצא בזה – הנה על־ידי החלטתו בתוקף המתאים לעשות ענין זה, פותחים לו מלמעלה צינורות חדשים, כדי שיוכל לקיים את החלטתו באופן המתאים.

ומאחר שמדובר אודות פתיחת צינורות חדשים מלמעלה – מובן, שבזה אין הגבלה כלל (כי פתיחת הצינורות היא מלמעלה), ולכן, יכול הוא להתעסק בענינים שהם למעלה מכפי הכחות שניתנו לו (קודם פתיחת הצינורות החדשים), באופן נעלה יותר מאשר "כדבעי לי' למיעבד".

וההגבלה היחידה שבדבר היא – שהוא צריך להחליט בזה בתוקף המתאים, ואז פותחים לו

מהתוספות במסכת כתובות... ומפורש במאירי (שם) "שכל מקום שחכמה ויראת חטא מצויין שם דינו כארץ־ישראל". וכן מצינו בזוהר פרשת נשא דף קכו ד"ה איש "כמה חביבין... אשתכח בינהו מה דכתיב, מקדש יקרא" וכן ישנו מדרש תלפיות ערך בית המקדש לענין בית המדרש ב'770... וכן אמר הרה"צ ר' יהושע מבעלזא זצ"ל... וכן מצינו בבעל־הטורים... ובפסיקתא...

כ"ק אדמו"ר: מפורש בקרא "ארץ אשר תמיד עיני ה"א בה מרשית השנה ועד אחרית שנה" ואם מקדשים את המקום בקדושת תורה ויראת־שמים הופך המקום להיות בחינת ארץ ישראל.

בשולי ה"יחידות" שנרשמה ע"י הרה"ת ר' יצחק יהודא רוזן שי' מלוד – יש להוסיף: הרב הלבשרטאם ביקר עוד אצל הרבי מספר פעמים, אחת מהם במהלך חלוקת השטרות לצדקה; זכה לקבל כו"כ מכתבים מהרבי. בין השאר לחתונות צאצאיו, והרבי ציין על התשורות (צ'קים) ששיגר "עיינן זוהר חלק א' דף קמט, א". (במהלך ה"יחידות" נכנס המזכיר של הרבי ואמר כי מר שמעון פרס מחכה כבר זמן רב והוא מוכרח ללכת, הרבי עשה תנועת ביטול בידו הק').

היחידות של מר פרס

מר שמעון פרס נתקבל אצל הרבי באותו לילה בסבר פנים יפות, הוא סיפר לרבי על התרשמותו ממפעלי חב"ד בארץ ישראל, הזכיר את ידידותו העמוקה עם הרב שלמה שי' מיינדנצ'יק, והיכרותו עם אנשי חב"ד, העושים מלאכה קדושה.

בין השאר הוא סיפר לרבי על משפחתו וגילה כי הוא נולד לאחר שהוריו זכו לקבל ברכתו של צדיק־אדמו"ר וכתוצאה מאותה ברכה הוא הגיע לעולם. הרבי תבע ממר פרס שצריכים לדאוג לעניני הבטחון. הביע את אי שביעות רצונו מהמצב הבטחוני בגבולות ואף בתוך הארץ. מר פרס הפטיר באידיש "השם־יתברך יעזור".

הרבי הגיב ברצינות: התגובה שהשמיע מר – צריכה היתה להישמע ממני, אך כב' וחבריו – בתור חברי ממשלה – צריכים להציג פתרונות מעשיים בשטח, ולעמוד בתוקף שגבולות הארץ לא יהיו פרוצים. לא להתפשר בעניני הבטחון ולא להתחשב בלחצי האומות – הרבי האריך ופירט ולא הסתיר

את חששותיו. מעניין לקרוא ולבחון בהירות קטעים מתוך שתי אגרות שכתב הרבי בראש־חודש אדר א' תש"ל. אחת לאביו של מר פרס "מר יצחק גציל שי' פרסקי":

נעם לי להכיר את בנו שי' אישית, ובמיוחד שמחתי להאפשריות לדון אתו על־דבר כמה מהבעיות הרציניות העומדות על־סדר היום. ויהי רצון שתהייה תוצאות מתאימות משיחתנו זו.

ובשניה לרעייתו של מר פרס (האיגרות נדפסו ב'אגרות־קודש' כרך כו עמודים שטו־שטז):

נעמה לי הפגישה עם בעלה הדגול שי' ובפרט שיחתנו רבת התוכן. והשם יתברך יצליחו לנצל המרץ והכשרונות שחונן במ לטובת ארצנו הקדושה ועם ישראל אשר לו ניתנה הארץ לנחלת עולם.

לקראת ראש השנה תשמ"ה שיגר מר פרס ששימש כראש ממשלת האחדות מכתב ברכה ואיחולים, וכן צירף תוכנית על פעילותו המתוכננת בנושא תכנית ממשלת האחדות.

הרבי כתב לו איגרת מיוחדת (נדפסה בספר 'מיינדנצ'יק – הקטר של חב"ד' עמ' 329) שבו הוא מזכיר לו את תוכן היחידות. הרבי כותב לו שהוא מאחל לו לנצל את האפשרויות שבידו באופן "שהצדיק־הרבי שברך הולדתו יהיה שבע רצון".

ומאחל לו – במענה לבקשת פרס "זקוקים להרבה כוחות־נפש וסייעתא דשמיא" – אשר יהי רצון שינצל כל האפשרויות שניתנו לו שאז תבוא מעצמה הסייעתא דשמיא "ובפרט – מסיים הרבי – שהמדובר בארץ הקודש, ובגוי קדוש, גוי אחד בארץ".

יש־אומרים שלפי בקשת הרבי לא נמסר המכתב בסופו־של־דבר למר פרס באותו זמן מפני שהפר הבטחתו בנוגע לתיקון "מיהו יהודי" כשעלתה באותם ימים הצעת החוק לתיקון ב'כנסת', ורק שנים רבות אחר־כך הוא נחשף בספר על מיינדנצ'יק. ועוד יזכר: בחודש ניסן תש"נ (בתגובה להבטחתו הטלפונית בשיחה עם המזכיר הריל"ג כי הוא מבטיח כי אם ייבחר לראשות־הממשלה יתקן את החוק)

הביע הרבי דאגתו העמוקה מפני בחירתו של פרס לתפקיד, דבר שעלול לגרום לנזק בטחון בני ישראל הדרים בארץ ישראל.

גוי אחד בארץ

בלילה אחד של חודש שבט תש"ל קיבל הרבי ל'יחידות' את האדמו"ר מטשאקאווא ושוחח עמו שיחה תורנית עמוקה בין השאר בשמירת חומת הכשרות והדת בארץ־הקודש • באותו לילה נכנס ל'יחידות' גם שמעון פרס, ששימש בתפקידים שונים אך עסק בפועל בעניני הבטחון ולימים ראש־ממשלה

הרבי שאחזור שוב על דבריי, נטל עפרון ורשם לעצמו, והניח זאת באיזה תיק. אזרתי אומץ ושאלתי את הרבי בדרך ארץ כמוכן.

שאלה: סליחה על השאלה, אם יורשה לי לשאול... רבים השואלים הרי כ"ק אדמו"ר פועל כה רבות, ויש מוסדות ומפעלים־תורניים וחינוכיים של חב"ד בארץ ישראל מדוע אינו מגיע לביקור ואפילו קצר בארץ ישראל?

תשובה [הרבי חייך ואמר]: מכיון ששאלתם בתמימות אני אענה לכם. אינני רוצה לומר זאת בתור 'פסק', אבל הנני מסופק אם אחרי שמגיעים לשם – אם מותר לצאת מארץ ישראל. הרי נפסק ברמב"ם שאסור לצאת מארץ ישראל אלא ללמוד תורה ולשאת אשה.. ואחרי שנמצאים שם ישנה בעיה לצאת.

(אחרי הפסקה קלה המשיך ואמר:) מכאן מתנהלים ענינים רבים עם מקומות שהשתיקה יפה להם.. הכל נעשה באופן סודי. כאן זו מדינה גדולה ומדינה דמוקרטית. מכאן שולחים לשם אנשים עם תשמישי־קדושה וישנה פעילות עניפה שמארץ־ישראל אין שום אפשרות לקיים ואפילו יום אחד אי אפשר להפסיק את כל הפעילות הזו!

(ובין הדברים גילה): היום היה לי קשר ישר עם אחינו בני ישראל ואנ"ש שברוסיה, ואי אפשר לפרט.. ואינני רוצה להיכנס ל"שאלה" אם מותר לצאת (לחזור) מארץ־ישראל כדי לא להפסיק פעולות כהנ"ל.

הרב הלב־רשטאם: אכן איפוא שכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש נמצא נחשב כארץ־ישראל. כך עולה

בתחילת ה'יחידות' – שנמשכה שעה ותשע־עשרה דקות – ביקש הרבי את הרב הלב־רשטאם לשבת, היה זה כבר אחר פטירת אביו זצ"ל, והוא נתמנה כאדמו"ר. הוא התלבט כיצד לנהוג והחליט לנהוג כפי שהיה נוהג במחיצת הרה"צ ר' אהרן מבעלזא זצ"ל, כשהיה מבקשו לשבת, היה מתיישב לרגע לקיים "אין מסרבין לגדול", ומיד אחר־כך נעמד. כך נהג אף הפעם אך הרבי לא וויתר ואמר הנני מתכווין באמת שתשבו. ואז התיישב.

חלק מהשיחה נסובה אודות בית־דין־צדק של העדה החרדית ומערכת הכשרות המהודרת שלה. הרבי שיבח את הפעולות לשמירת חומת הכשרות והדת בארץ־הקודש. מעיניו לא נעלמו פרטים שהציבור אינו מודע להם.

הרבי התעניין גם באישים שונים ובין השאר התעניין הרבי באורחות חייו והנהגותיו של הרה"צ ר' פנחס אפשטיין (זצ"ל) ראב"ד העדה החרדית שנסתלק לבית עולמו ב"ז טבת של אותה שנה.

גם נושא התיישבות יהודים שומרי תורה ומצוות מחוץ לירושלים הוזכר ודובר בהרחבה אודות קרית צאנז בנתניה. כשהזכרתי את זקני מרן השר שלום מבעלזא זצ"ל, התעניין הרבי איך אני מתייחס אליו השבתי שאמי היא בתו של הגאון רבי שלום מוסקאביטש משאץ־לונדון (שנקרא על־שם השר שלום מבעלזא) הרבי הגיב "ידוע שהיה גאון בנגלה בנסתר ובקבלה" ואני ציינתי שבין הספרים שהיה לומד בהם מדי יום ביומו היה ספר התניא.

במהלך ה'יחידות' הזכרתי דברי תורה שונים. הרבי עשה תנועות של התפעלות ופעמים ביקש

צינורות חדשים כו'.

ומאחר שעלידי החלטתו להתעסק בענין מסויים למעלה מכוחותיו, פותחים לו צינורות חדשים בנוגע לענין זה – הרי בודאי שמחליט להתעסק בענינים נעלים ביותר (ולא בענינים פחות הערך), כי אז נפעל הענין דפתיחת צינורות חדשים בנוגע לענינים נעלים. וכיודע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו,

ענייני העבר. וכל זה נפעל עלידי העבודה דמחצית השקל.

ז. והנה, בנוגע לתיקון ושלימות העבר – ישנו ענין נוסף:

עבודת בני ישראל בזמן הגלות אינה יכולה להיות בשלימות, זאת אומרת, ככל שהעבודה תהי' נעלית – הרי זה רק לפי ערך זמן הגלות,

בזמן הגלות ישנם כמה ענייני עבודה שהנשמה אינה יכולה להתעסק

בהם, זאת אומרת, שבזמן הגלות מוגבלת הנשמה בעבודתה.

והגבלה זו היא חסרון בבריאות הנשמה, ופועלת חסרון בגוף

ובאמת אין עבודה זו בשלימות.

ובפשטות – בזמן הגלות ישנם כמה ענייני עבודה שהנשמה אינה יכולה להתעסק בהם, זאת אומרת, שבזמן הגלות מוגבלת הנשמה בעבודתה. והגבלה זו היא חסרון בבריאות הנשמה, וכאשר ישנו חסרון בבריאות הנשמה, הרי זה פועל גם חסרון בבריאות הגוף.

דהנה, גם כאשר יהודי נמצא בזמן הגלות במעמד ומצב דבריאות הנשמה והגוף – הרי זה רק לפי ערך הבריאות שיכולה להיות בזמן הגלות, אבל בערך למעמד ומצב האמיתי דבנ"י (ללא הגבלת הגלות) – הרי זה באופן של חסרון כו'.

ואף־על־פי שבזמן הגלות מוכרח להיות חסרון זה, ולא ייתכן באופן אחר – הרי ידוע שאונס כמאן דעביד לא אמרינן, אף־על־פי שרחמנא פטרי'. ועפ"ז מובן שככל שהעבודה תהי' באופן הכי נעלה – נדרש כללות הענין דתיקון ושלימות העבר, מאחר שנמצאים עדיין בזמן הגלות. וזה נפעל עלידי כללות הענין ד"מחצית השקל".

ח. על־דרך־זה מובן בנוגע לפעולה דמחצית השקל בעבודת האדם – ביחס למצב העתיד:

נתבאר לעיל שכללות הענין דמחצית השקל הוא (גם) ע"ש העתיד – "הקדים שקליהם לשקליו", היינו, שע"ז נפעל הנס דפורים. והנה,

שישנם אמנם "פערל־גרופן" במרק (דבר מאכל ששים במרק, הנקרא בשם "פערל־גרופן" – "פנינים"), אבל אף־על־פי־כן, מאחר שהוא שייך ל"עם חכם ונבון", הרי בוודאי שיבחר להיות מונח ב"פנינים" אמיתיות, היינו, לא "פערל־גרופן" שבמרק, אלא "פנינים" שעל גבי הצוואר – תכשיט של אבנים טובות ומרגליות!

ועד"ז בנמשל – מאחר שהחלטתו להתעסק בענין מסויים למעלה מכפי כוחותיו פועלת פתיחת צינורות חדשים, מובן, שביכולתו לבחור בענינים נעלים ביותר (לא "פערל־גרופן" שבמרק, אלא "פנינים" ממש), שבהם יפתחו לו צינורות חדשים.

ובכל אופן (גם כאשר בוחר בענינים פשוטים יותר) – הרי כללות הענין דפתיחת צינורות חדשים מורה על עבודה באופן דבלי גבול, היינו, באופן נעלה יותר מאשר העבודה כפי הכוחות שניתנו לו "כדבעי לי" למיעבד.

ולכן, כאשר עושה חשבון צדק בנפשו – יודע הוא שאף־על־פי שעבודתו הייתה "כדבעי לי" למיעבד (ניצול כל כוחותיו), הרי הי' יכול לפעול שיפתחו לו צינורות חדשים, ואז הייתה עבודתו באופן דבלי גבול – ונמצא, שגם בהיותו במעמד ומצב נעלה ביותר (שעבודתו היא "כדבעי לי" למיעבד) – שייך כללות הענין דתיקון ושלימות

צורך והכרח להוסיף בזירוז הגאולה

"שטרי קודם" לעניין הגלות

כמדובר כמה פעמים מה שכתב המהר"ל שבזמן יציאת מצרים נתבטל עניין העבדות מישראל מכל וכל, כך ששוב לא שייך אצלם עניין של שעבוד ועבדות. ובלשון ההלכה: "שטרי קודם" – כי לי בניישראל עבדים", עבדים להקב"ה.

ו"שטר" זה קודם לכל שאר שטרות, כולל "שטר חוב של גזירת כי גר יהיה זרעך" – ה"שטר" דעניין הגלות, אף שגם הוא קשור לכאורה עם הקב"ה, כידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו: "לא מרצוננו גלינו כו' אבינו מלכנו יתברך הגלנו כו'", מכל מקום, ה"שטר" ד"לי בניישראל עבדים" קודם ל"שטר" דעניין הגלות.

והעניין בזה – שגם זמן הגלות אינו מצב של עבדות ושעבוד אמיתי ח"ו, מכיוון שבכל רגע ורגע מרגיש יהודי שהעובדה שנמצא בגלות אינה מפני שישנו משהו שיכול להיות בעל-הבית על יהודים; דבר כזה – לא יתכן כלל וכלל...

ומזה מובן, שגם כאשר יהודי נמצא בגלות – אין זה מצב של עבדות ושעבוד ח"ו, ובמילא, יכול יהודי להיות במצב של "חירות".

(משיחת י"ט אדר תשמ"ה. התוועדות תשמ"ה כרך ג, עמ' 1509)

הייתכן שעדיין נמצאים בגלות!?

[..] על-פי האמור לעיל מתחזקת יותר הפליאה והתמימה, ביחד עם גודל הצער וההבהלה (ועד שמצד גודל הצער אין להאריך בזה ביום השבת) – הייתכן שבניישראל נמצאים עדיין בגלות!?!... עד מתי!?!... הייתכן שלאחרי כל הסימנים על בוא הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש, עד להמאורע דערב שבת זה שאפילו אומות העולם מכריזים שהגיע הזמן ד"וכתתו חרבותם לאתים" – נמצאים אנו ביום השבת-קודש זה בחוץ-לארץ, במקום להימצא, יחד עם כל בניישראל מכל קצווי תבל, בארצנו הקדושה, בירושלים עיר-הקודש ובבית המקדש, מסובים ל"שולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם", שעליו ערוכים הלויטן ושור הבר ויין המשומר!

ועוד ועיקר – שעדיין לא נתקבלה ההודעה והציווי ונתינת-כוח ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כפי שקוראים בתורה במנחה) בנוגע לבניין בית-המקדש השלישי!

ומזה מובן גודל הצורך וההכרח להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בעניינים שמקרבים ומזרזים ומביאים בפועל ממש את הגאולה תיכף ומיד ממש.

ולכל לראש – בעניין המודגש בפרשת משפטים: "משפטים" – פרטי הדינים בין אדם לחבירו מתוך שלום (ופשיטא שלילת הפכו, ביטול סיבת הגלות האחרון), שעל-ידי זה באה הגאולה.

(משיחת שבת-קודש פרשת משפטים תשנ"ב, ספר השיחות תשנ"ב עמ' 363 371)

על-פי שגם קודם הבריאה הי' העולם בכח (בהעלם), אף-על-פי-כן, תכלית הכוונה בזה היא – כאשר הדבר בא בפועל. ועל-דרך-זה בנוגע לכללות עבודת בני ישראל – הקב"ה יודע אמנם שבני ישראל הם "נצר מטעי", ועבודתם תהי' כדבעי וכו', אבל אעפ"כ, תכלית הכוונה בזה היא – כאשר הענין מתגלה מההעלם אל הגילוי, מהכח אל הפועל.

וכמאמר רז"ל "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו, שנאמר ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו", זאת אומרת, גילוי כבודו של הקב"ה נעשה על-ידי הבריאה בפועל, ובה גופא – לא מספיק הענין ד"בראתיו", עולם הבריאה, ולא מספיק הענין ד"יצרתיו", עולם היצירה, אלא זקוקים גם לענין ד"עשיתיו" – עולם העשי', ואדרבה: בעולם העשי' הרי זה נפעל באופן של הוספה – "אף עשיתיו".

ומאחר שכל העניינים תלויים במעשינו ועבודתנו – מובן, שכאשר עבודתנו בנ"י היא באופן של גילוי (בנוגע לכל העניינים האמורים), זוכים לגילוי המשכן שעשה משה רבינו – שיתגלה בבית המקדש השלישי.

ויקויים היעוד "ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים" – "בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו", "ומשה ואהרן עמהם", בגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

(מהתוועדות שבת פרשת משפטים מברכים אדר תשמ"ב; תורת מנחם – התוועדות תשמ"ב, כרך ב', עמ' 890)

כללות הענין דפורים הוא – "ונהפוך הוא", "החודש אשר נהפך". ובעבודת האדם קאי על כללות העבודה באופן דאתהפכא חשוכא לנהורא, היינו, שמבטלים ומהפכים את חשכת הגלות, ועד שזוכים לגאולה העתידה.

ובפשטות: על-ידי כללות העבודה דמחצית השקל (כללות עבודת האדם כנ"ל ס"ו), נפעל כללות הענין ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", ועד זוכים לראות את בנין בית המקדש השלישי – שאז יתגלה גם המשכן שעשה משה רבינו, "משכן דאיקרי מקדש", כמבואר במדרז"ל שמעשה ידי משה הם נצחיים, ולכן, המשכן שעשה משה רבינו קיים גם עתה, אלא שעתה הוא נסתר ונעלם, ולעתיד לבוא יתגלה.

דהנה, מה שהנציחות שבמעשה ידי משה היא באופן של העלם (היינו, שהמשכן שעשה משה הוא נסתר ונעלם) – אין זה תכלית הכוונה, כי מהי התועלת שיש לבנ"י מזה שמעשה ידי משה הם בהעלם!?! – ולכן, בהכרח לומר שתכלית הכוונה בזה היא – שלעתיד לבוא יתגלה המשכן שעשה משה.

דהנה, מה שהנציחות שבמעשה ידי משה היא באופן של העלם (היינו, שהמשכן שעשה משה הוא נסתר ונעלם) – אין זה תכלית הכוונה, כי מהי התועלת שיש לבנ"י מזה שמעשה ידי משה הם בהעלם!?! – ולכן, בהכרח לומר שתכלית הכוונה בזה היא – שלעתיד לבוא יתגלה המשכן שעשה משה.

ובדוגמת כללות ענין בריאת העולם – שאף-